

Komentuoja „Luminor“ banko vyriausiasis ekonomistas Žygimantas Mauricas

Per pastaruosius 20 metų Lietuva patyrė ne tik spartų ekonominį, bet ir socialinį virsmą. Įstojus į Europos Sąjungą (ES), mūsų tikslas buvo pasivyti pasiturinčias Vakarų Europos senbuves ir gyventi kaip tikriems europiečiams. Tada tai atrodė graži ambicija, net idealistiška. Tačiau šiandien toks siekis pamažu virsta realybe. Pirmą kartą Lietuvos istorijoje daugumos gyventojų pajamos leidžia jiems save priskirti prie vidurinėsios Europos klasės atstovų.

Preliminariais duomenimis, Europos Sąjungos gyventojų pajamų mediana šiemet siekia 1880 eurų per mėnesį. Tai reiškia, kad pusė europiečių gauna mažesnes nei 1880 eurų, o pusė – didesnes nei 1880 eurų mėnesines pajamas. Pagal visuotinai priimtą apibrėžimą, viduriniajai klasei priskiriami tie gyventojai, kurių pajamos siekia nuo 60 iki 250 proc. pajamų medianos. ES kontekste tai reiškia nuo 1128 iki 4700 eurų per mėnesį. Taigi, būtent tokias pajamas gaunantieji gali teigti, kad gyvena kaip vidutiniai europiečiai.

O kiek tokių žmonių gyvena Lietuvoje? Įdomu tai, kad mūsų šalies gyventojų pajamų mediana, vertinant preliminarious duomenis, šiais metais išaugo iki 1130 eurų, o tai yra daugiau nei 60 proc. ES gyventojų pajamų medianos (1128 eurų). Tad šiandien, pirmą kartą nuo mūsų įstojimo į ES, daugiau nei pusė gyventojų gali teigti, kad gyvena bent jau kaip vidutiniai europiečiai. Tai – įspūdingas pasiekimas, turint omenyje, kad prieš 20 metų tokių gyventojų Lietuvoje tebuvo 2 proc., prieš 10 metų – 18 proc., o prieš penkmetį – 34 proc. Be to, apie 1,5 proc. Lietuvos gyventojų pajamos viršija 4700 eurų ribą, tad pastarieji gali save priskirti pasiturinčiųjų klasei.

Tokią Lietuvos spurtą lėmė tiek spartus gyventojų pajamų augimas, tiek ir vangus kai kurių ES šalių senbuvių progresas. Pavyzdžiui, Graikijos gyventojų pajamos šiuo metu vis dar yra mažesnės nei buvo prieš 15 metų, Ispanijos, Italijos ir Prancūzijos gyventojų pajamos – vos trečdaliu didesnės, Vokietijos – 50 proc. didesnės, o Lietuvos gyventojų pajamos per šį laikotarpį išaugo daugiau nei tris kartus. Prieš 20 metų mūsų šalies gyventojų pajamos vidutiniškai buvo net šešis kartus mažesnės nei vidutinio ES gyventojų, o šiuo metu šis skirtumas nesiekia dviejų kartų.

Toks pokytis reiškia ne tik augančias gyventojų pajamas, bet ir besikeičiantį gyvenimo būdą: didesnę finansinę saugumą, šalies ekonominį stabilumą, atsakingesnį vartojimą, daugiau planavimo, taupymo bei investavimo. Vidurinioji klasė yra šalies ekonominis stuburas, stiprinantis ne tik ekonomikos, bet ir demokratinių institucijų stabilumą ir skaidrumą. Šios klasės atstovai yra linkę atsakingiau vartoti, sąžiningiau mokėti mokesčius, daugiau investuoti, taip pat jie prisideda prie tvarios paslaugų sektoriaus bei būsto rinkos plėtros.

Tai dalis visuomenės, kuri palaiko stabilumą net ir tada, kai pasaulio ekonomikoje kyla audros, todėl šiuo metu ją stiprinti yra ypač svarbu.

Visgi, spartų augimą lengva ir prarasti. Mokesčių naštos didinimas, nestabili fiskalinė politika ar biurokratiniai suvaržymai gali tapti stabdžiu, trukdančiu šiai klasei plėstis. Mūsų tikslas turėtų būti ne apkrauti ją papildomais išipareigojimais, o sudaryti sąlygas toliau augti skatinant investicijas, inovacijas, mokymąsi bei geresnį verslo klimatą. Graikijos pavyzdys rodo, kad progresas nėra garantuotas, tad Lietuvai teks pasistumdėti su ES senbuvėmis konkurencinėje kovoje, kad išlaikytume augimo pagreitį ir regioninę lyderystę.

Vidurinės klasės stiprėjimas – Lietuvos ekonominės brandos ženklas, kuris parodo, kad Lietuva nebėra tik „besivejanti Europą“, bet ir tampa lygiaverte ES žaidėja. Tai taip pat stiprina Lietuvos ekonomikos atsparumą galimiems ekonominiams ir geopolitiniais sukrėtimams bei tvirtina mūsų demokratinių institucijų pamatus.

